TRIBUNAL GHALL-INVESTIGAZZJONI TA` INGUSTIZZJI

IMHALLEF

ONOR. C. FARRUGIA SACCO B.A., LL.D.

Rikors Numru: 1188/97

Anthony Farrugia

vs

Chairman Kalaxlokk Company Ltd.

Illum 29 ta' Novembru, 2000.

It-Tribunal,

Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta illi bejn id-9 ta' Mejju 1987 u l-15 ta' Mejju 1995, u b'mod aktar preciz fi jew ghal habta ta' l-1990 ir-rikorrent sofra ingustizzja f'li gie tterminat ix-xoghol tieghu mal-Kalaxlokk.

Illi l-fatti tal-kaz kienu fil-qosor, illi ir-rikorrent kien jahdem bhala "watch-man" mal-kumpanija parastatali Kalaxlokk. Illi fl-1990 huwa ghamel xi zmien jahdem bhala "watchman" gewwa l-Imsida fejn kien hemm numru ta' ingenji tal-kumpanija li

maghha kien impjegat. Illi propju f'Ottubru tal-1990 kien sehh delitt fil-vicinanzi tal-post fejn kien jahdem bhala watchman, u illi ir-rikorrent dejjem kien jaghmel xogholu bl-iktar serjeta' biex izomm is-sigurta' fuq il-post tax-xoghol. Illi gurnata minnhom bil-lejl waqt li hu kien fuq xoghol beda jhabbat persuna fuq il-"container" fejn huwa kien joqghod waqt ix-xoghol u meta fetah il-bieb tal-container sab lis-Sur Carmel Cacopardo (Perit) li dak iz-zmien kien Chairman tal-kumpanija Kalaxlokk, illi dan ta' l-ahhar kien mar minn fuq il-post ghall-Ispettur u pulizija ohra ghaliex kien tenna li ir-rikorrent kellu arma fil-container. Illi rrizulta li ir-rikorrent ma kellu ebda arma u li fil-fatt huwa kull ma kellu kienet sikkina zghira tal-ikel li kien juza meta jkun fuq xoghol.

Illi r-rikorrent wara dan l-incident qatt ma gie investigat jew imressaq quddiem ebda Qorti akkuzat li kellu fil-pussess tieghu xi arma mhux licenzjata jew li abbuza minn xi arma. Illi ir-rikorrent eventwalment deher quddiem bord ta' dixxiplina tal-Kalaxlokk u huwa tkecca minn fuq xogholu.

Illi r-rikorrent kien bi hsiebu jgib quddiem dan it-Tribunal biex isostni l-ilment tieghu lix-xhieda kollha kif indikati f'dan ir-rikors.

Ghaldaqstant ir-rikorrent talab lil dan it-Tribunal li jisma' u jiddeciedi dwar dan l-ilment tieghu skond l-Att tal-1997 dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni ghall-Ingustizzji u li ir-rikorrent jinghata rimedju billi jigi ordnat li huwa jerga jibda x-xoghol

tieghu gewwa l-Kalaxlokk Company Limited, jew jekk dan ir-rimedju ma jistax jinghata li jigi ordnat li jithallas kumpens f'ammont ta' kif jiddeciedi dan it-Tribunal.

Ra l-elenku tax-xhieda tar-rikorrent.

Ra r-risposta tas-socjeta' Kalaxlokk Company li eccepiet:

Illi r-rikorrent jilmenta li sofra ngustizzja ghax "gie tterminat ix-xoghol tieghu mal-Kalaxlokk".

Illi ghalhekk, dan it-tribunal ma ghandux kompetenza biex jiddeciedi dwar it-talba tar-rikorrent stante li l-ilment tar-rikorrent ma jinkwadrax ruhu fl-artikolu 6 tal-Att VIII ta' l-(a) sa (e) ta' l-ewwel subinciz ta' l-imsemmi artikolu 6. L-ebda wiehed mill-paragrafi (a) sa (e) ta' l-imsemmi sub-inciz (1) ta' l-artikolu 6 ma jaghti lil dan it-Tribunal kompetenza biex jisma' u jiddeciedi fuq allegata ngustizzja li tikkonsisti f'terminazzjoni ta' impieg. Specifikatament, il-paragrafi (a) u (b) ta' l-imsemmi subinciz jitkellmu biss fuq "hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti". Fl-ebda hin ma jikkontemplaw tkeccija mix-xoghol.

Illi inoltre dan it-Tribunal ma ghandux kompetenza biex jiddeciedi dwar it-talba tar-rikorrent stante li l-ewwel subinciz ta' l-artikolu 28 ta' l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali, Kap 266 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi li "Minkejja kull ma jinsab f'kull ligi ohra, it-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni

esklusiva li jikkunsidra u jiddeciedi l-kazijiet kollha fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta….ir-rimedju ta' haddiem hekk imkecci ghall-ksur tad-dritt tieghu li ma jitkecciex b'mod ingust ikun biss billi l-ilment tieghu jintbaghat lit-Tribunal Industrijali u mhux xort'ohra. In-nuqqas ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal biex jisma u jiddeciedi dwar l-ilment tar-rikorrent huwa ghalhekk car u manifest.

Illi subordinatament u minghajr pregudizzju, fil-meritu mhux bizzejjed li r-rikorrent jallega li saret xi ngustizzja mieghu. Biex dan it-Tribunal jkun jista' jilqa t-talba tar-rikorrent jinkombi fuqu li jipprova li saret mieghu xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita. Jekk ir-rikorrent jonqos li jaghmel dan it-talba tieghu ma tistax tigi milqugha.

Illi inoltre jigi rrilevat illi l-impieg tar-rikorrent mas-socjeta' esponenti gie tterminat wara li l-kaz tar-rikorrent nstema kemm minn Board tad-Dixxiplina kif ukoll minn Board tal-Appell (vide kopji ta' l-imsemmija decizjonijeit hawn annessi u mmarkati bhala "Dok A' u "Dok B" rispettivament). Ir-rikorrent kien akkuzat li nhar il-Hadd 25 ta' Novembru 1990 fis-1.30am kien gewwa container, waqt li suppost kien qieghed ghassa ma propjeta tal-Kumpanija, b'tali mod li ma setax jaqdi dmiru kif suppost. Ir-rikorrent kien akkuzat ukoll li fl-istess jum u fl-istess hin hedded u hebb ghac-Chairman tal-Kumpanija - vide ic-Charge Sheet hawn annessa u mmarkata bhala Dok C. Ma jistax ikun hemm dubbji li l-gravita' ta' l-akkuzi kontra r-rikorrent kienet tiggustifika t-terminazzjoni tal-impjieg tieghu.

Lanqas ma hu minnu dak li allega r-rikorrent li l-pulizija ma nvestigatx il-kaz jew li ma tressaqx quddiem xi Qorti in konnessjoni ma dan il-kaz. Infatti l-pulizija istitwiet proceduri kriminali kontra r-rikorrent izda l-ex Chairman tal-Kumpanija talab lill-pulizija biex ma tipprocediex bic-citazzjoni in vista tat-terminazzjoni tal-impjieg tieghu - (ara Dok D u Dok E hawn anness).

Illi in vista ta' dak li ntqal hawn fuq, s-socjeta' esponenti ma tistax tifhem kif ir-rikorrent qed jallega li saret xi ngustizzja mieghu meta gie tterminat l-impjieg tieghu.

Illi ghal kwalunkwe wahda mir-ragunijiet msemmija hawn fuq, it-talba tar-rikorrent ghandha tigi michuda bl-ispejjez.

Ra l-elenku tax-xhieda tas-socjeta` intimata flimkien mad-dokumenti annessi.

Ra l-atti kollah tal-kawza.

Sema' l-abili difensuri.

Ikkunsidra

Illi dan it-Tribunal sejjer jikkwota minn sentenza ohra tieghu u cioe' dik fl-ismijiet "Joseph Barbara vs Med Serv Limited et" deciza fl-10 ta' Mejju, 1999 fejn intqal:

"Illi hu opportun li l-ewwel nett it-Tribunal jezamina jekk hux kompetenti jiehu konjizzjoni tal-ilment tar-rikorrent. Hawn wiehed irid bil-fors jaghmel referenza ghall-artikolu 6 (1) tal-Att VIII tal-1997….

F'dan l-istadju hu importanti li wiehed jezamina dak li hu mehtieg biex ilment ikun tal-kompetenza tat-Tribunal. Minn ezami ta' l-art 6 (1) jirrizulta li l-***ewwel rekwisit*** huwa li jrid ikun hemm ilment bil-miktub; dan sar mir-rikorrent.

Sekondarjament ir-rikorrent irid jallega li garrab ingustizzja. Dan ukoll gie allegat mir-rikorrent.

It-tielet element hu li din l-ingustizzja tkun b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab. Dan l-element jinsab allegat ukoll fir-rikors in ezami.

Ir-raba' rekwisit hu li l-imsemmija ingustizzja tkun saret b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan 1-Att.

Il-hames element hu li l-ingustizzja allegata mir-rikorrent tkun dwar wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) imsemmija.

Hawnhekk wiehed bil-fors ikollu jaghmel il-kummenti segwenti. L-Att VIII tal-1997 ghandu hafna partijiet li jixbhu u huma bazati fuq l-Att XV tal-1987. Infatt l-istess artikolu 6 ta' dak l-att kien jitkellem dwar is-setghat tal-Kummissjoni. Issa f'dak l-artikolu 6 fil-parti finali tieghu kien jinghad " u b'mod partikulari izda bla hsara ghall-generalita' ta' dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista' tinvestiga dak l-ilment dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:…" Fl-Att VIII tal-1997 pero' kull ma jinghad hu "dwar kull wiehed min dawn li gejjin:.." u ghalhekk il-legislatur f'dan il-kaz kien aktar restrittiv. Il-lista imsemmija mill-legislatur hija wahda ta' portata espressa u mhux wahda indikattiva ghalkemm naturalment trid issir l-interpretazzjoni gusta taghha kif infatti ser jinghad aktar l-isfel.

L-artikolu 6 (1) (a) jirreferi ghal hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici u ghalhekk mhux applikabbli ghar-rikorrent. L-artikolu 6 (1) (b) jitkellem dwar hatriet, promozzjonijiet, jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi… L-artikolu 6 (1) (c) jirreferi ghal dhul fl-impieg u hu manifest li ma jirrigwardax il-kaz in ezami. Lanqas ma hu applikabbli l-artikolu 6 (1) (d) li jitkellem dwar licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi.

Bazikament l-ilment tar-rikorrent hu bazat fuq terminazzjoni ta' impieg. Issa terminazzjoni ta' impieg ma tissemma

f'ebda wiehed mill-paragrafi (a) sa (d). "Ubi lex voluit dixit". Il-ligi ma tuzax kliem fis-sens li l-ilmenti indikati huma ezempji ta' ilmenti, izda huma ezattament l-ilmenti li fir-rigward taghhom dan it-Tribunal ghandu gurisdizzjoni.

Ta' min izid li l-artikolu 28 tal-Kap 266 l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali jghid:
"Minkejja kull ma jinsab f'kull ligi ohra, t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva li jikkunsidra u jiddecidi l-kazijiet kollha fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta ghal kull ghan barra minn proceduri dwar reati kontra xi ligi , u r-rimedju ta' haddiem hekk imkecci ghall-ksur tad-drittijiet tieghu li ma jitkecciex b'mod ingust ikun biss billi l-ilment tieghu jintbaghat lit-Tribunal Industrijali u mhux xort'ohra:"
Il-lokuzzjoni wzata hija cara li t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta. Hemm kazijiet li jaqghu taht l-Qorti Civili [skond in-natura tal-kuntratt] u anke quddiem il-Kummissjoni ta' l-Impiegi that il-Kostituzzjoni jekk ikun jahdem f'azienda Governattiva jew kwazi-governattiva.

Ghalhekk, salv kif ser jinghad aktar l-isfel f'dan il-paragrafu, terminazzjoni ta' impieg mhux ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal. Ara wkoll Andrew Caruana vs Ministru tax-Xogholijiet Pubblici u Kostruzzjoni et deciza fit-2 ta' Frar, 1999. L-uniku kaz fejn dan ma japplikax huwa fil-kaz tal-"constructive dismissal" dejjem bazat fuq ingustizzja kif imsemmi fl-artikolu 6 (1). Ara "Charles Azzopardi vs

Selmun Company Limited et" deciz in parte fil-15 ta' Dicembru, 1997, u f' "Patrick Dato Mallia vs Malta Development Corporation" deciz ukoll in parte fil-11 ta' Marzu, 1998.

Dan l-ilment ghalhekk ma huwiex ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal. L-istess pricipju gie applikat fil-kazi deciz mit-Tribunal fil-kaz ta' Godfrey Harnsworth vs Kalaxlokk Company Limited deciz 11 ta' Mejju, 1998 li kien jikkoncerna hlas ta' allowances mhux konnessi ma' xi hatra jew promozzjoni, fil-kaz ta' Anthony Vella vs Kalxlokk Company Limited deciz fit-22 ta' Gunju, 1998 li kien jikkoncerna Bonus kif ukoll allowances", fil-kaz ta' George Debono vs Kap Kmandant vs Forzi Armati ta' Malta deciz fit-28 ta' Ottubru, 1998 fil-parti li kienet tikkoncerna l-ghoti ta' medalja, fil-kaz ta' Kenneth Abela vs Chairman Malta Drydocks deciz fit-12 ta' Jannar, 1999, li kien jikkoncerna kwistjoni dwar leave, J Schembri vs Air Malta deciz fit-3 ta' Marzu, 1999 li kien jikkoncerna nuqqas ta' hlas ta' paga.

Differenti hu l-kaz ta' "Downgrading" li ghalkemm ma jissemmix specifikament dan it-Tribunal qiesu bhal ta' kompetenza tieghu fil-kawza fl-ismijiet M. Micallef vs Malta Shipbuilding Company Limited deciza fl-4 ta' Marzu 1999 minhabba li dan hu l-oppost ta' promozzjoni."

Illi dan it-Tribunal ma jsib xejn differenti u mhux applikabbli ghal kaz odjern. Ghal dawn il-motivi jilqa' l-eccezzjoni

preliminari ta' l-intimat u jiddikjara ruhu inkompetenti "ratione materiae".

Minhabba n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.